

De stad Beverwijk

Beverwijk is een stad en gemeente in Midden-Kennemerland in de Nederlandse provincie Noord-Holland. De gemeente telt 39.438 inwoners (bron: CBS) en heeft een oppervlakte van 19,60 km² (waarvan 1,78 km² water). De gemeente maakt deel uit van de samenwerkingsregio IJmond.

Beverwijk ligt in het zuid-westen van de Nederlandse provincie Noord-Holland, ongeveer 20 kilometer ten noord-westen van Amsterdam en 15 kilometer ten noorden van Haarlem. De gemeente grenst westelijk aan de Noordzee. Het strand van Wijk aan Zee is het breedste van (het vasteland van) Nederland. Door het uiterste westen en door Wijk aan Zee loopt de Europese wandelroute E9, ter plaatse ook North Sea Trail of Hollands Kustpad geheten. De E9 loopt langs de kust van Portugal naar de Baltische staten.

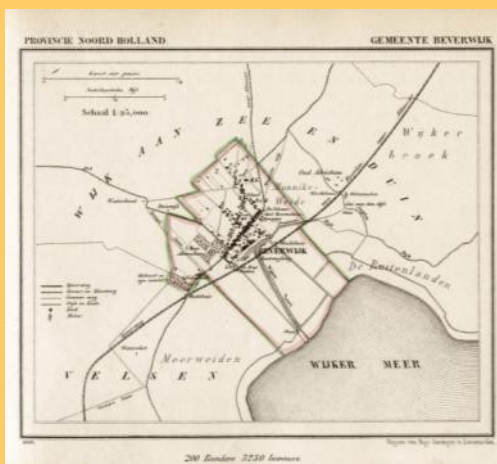

Beverwijk in 1645

Beverwijk nu

De gemeente bestaat uit de stad Beverwijk en het dorp Wijk aan Zee (en het voormalige tuindersdorp Wijk aan Duin). Beide laatste plaatsen stonden voor 1936 bekend als Wijk aan Zee en Duin, een voormalige Nederlandse gemeente in de streek Kennemerland, meer specifiek Midden-Kennemerland, in de provincie Noord-Holland. De gemeente is in 1936 opgeheven, tegelijk met de gemeente Beverwijk. Op 1 mei 1936 is een nieuwe gemeente gesticht, die Beverwijk is genoemd en dit is de huidige gemeente Beverwijk. Wijk aan Zee en Duin bestond uit twee kernen: het kustdorp Wijk aan Zee en het meer landinwaarts gelegen dorp Wijk aan Duin, ook wel Wijk-Binnen genoemd, waaronder tevens vielen het Hofland en de (Wijker)Broekpolder. Uit beide namen is de naam van de gemeente ontstaan. Wijk aan Zee was een vissersdorp. Het dorp is, voor zover bekend, de enige kustplaats van Holland die nog op zijn oorspronkelijke locatie ligt. Het bestaat nog steeds als aparte kern binnen de gemeente Beverwijk. Het is echter geen vissersdorp meer, maar een badplaats. Deze ontwikkeling is gestart in de tweede helft van de 19e eeuw. Wijk aan Duin was een tuindersdorp en bestaat niet meer als aparte kern. Het vormt tegenwoordig een groot deel van westelijk Beverwijk. Het enige wat nog aan dit dorp herinnert is de naam Wijk aan Duinerweg, een belangrijke weg in dit deel van Beverwijk.

Beverwijk in 1869

Wijk aan Zee en Duin in 1869

De naam Beverwijk heeft niets met knaagdieren of een bedevaart te maken, maar vindt waarschijnlijk zijn oorsprong in de naam Beverhem. "Bever" zou de naam zijn van een Germaanse man en de toevoeging -hem betekent zoveel als "woning of nederzetting van". De plaatsnaam Beverhem wordt voor het eerst genoemd in de goederenlijst die hoort bij

het Cartularium van de Utrechtse bisschop Radbod. Het document met de goederenlijst is opgesteld in de periode 896-953 NJ. Met behulp van de lijst claimde de bisschop van Utrecht rechten op goederen uit de periode van vóór circa 857/8 NJ. Vanaf 841 tot circa 882 verkreeg de Deen Rorik, een Noorman of Viking, de macht over onder meer Kennemerland. Rorik, ook wel Rurik, Roerik van Dorestad of Hrørek (ca. 820 - na 873, voor 882) was een Deense Viking uit Jutland. Rorik werd opgevolgd door Godfried, die in 885 werd vermoord. Daarmee kwam een einde aan de Noormannenperiode in Kennemerland. De bisschop keerde toen terug in Utrecht en stelde zijn lijst op.

In de 10e eeuw was een groot deel van het grondgebied te Beverwijk in het bezit van de abdij van Egmond. Het bezit blijkt uit een kaart (ca. 1540) en de administratie van de abdij. In de 10e eeuw moet de abdij van Egmond en/of de bisschop van Utrecht de naam van het kerkdorp aan Sint Agatha hebben gewijd. Het hernoemen van plaatsnamen, waarbij christelijke namen werden ingevoerd, gebeurde ook elders. Met de naamswijziging verdween niet altijd de naam die in de volkmond werd gebruikt. De heilige Agatha van Sicilië werd geboren in Catania in 225 en aldaar gestorven op 5 februari 251. Zij is een door de Rooms-katholieke Kerk heilig verklaarde martelares. Ze stierf in de christenvervolgingen ten tijde van keizer Decius. De naam Agatha betekent 'de goede'. Agatha zou zijn verschenen in de 9e eeuw op de plek waar later Beverwijk gesticht zou worden. Een maagd uit Velsen zou vurig tot haar gebeden hebben omdat ze achterna werd gezeten door op seks beluste Noormannen, waaronder Rorik. Agatha zou deze toen verjaagd hebben door de aarde te laten beven. Sindsdien is ze de patroonheilige van Beverwijk. Het kerkdorp Sint Aagtenkerke was daarom in de Middeleeuwen een pelgrimsplaats. Op de plaats waar de heilige Agatha verscheen, zou al een houten kerk of kapel hebben gestaan. In 1575 wordt de bestaande kerk vervangen door een nieuw gebouw, inclusief kerktoren. De kerktoren staat tegenwoordig bekend als Wijkertoren, de kerk als Grote Kerk.

Sint Agatha

De Grote Kerk met Wijkertoren nu en toen

De heilige Agatha kom je overal tegen in Beverwijk: de Heilige Agathakerk, een wijk (Het Sint Aagtendorp), een dijk (De Sint Aagtendijk) en een sporthal (De Aagtenhal). Ook het landelijk bekende brandwondencentrum in het Rode Kruisziekenhuis in Beverwijk is hier op de goede plaats: St. Agatha is onder andere de patroonheilige van brandwonden.

In de tweede helft van de 13e eeuw is aan de oever van het Meer, nabij het kerkdorp Sint Aagtenkerk, een handelswijk ontstaan, die Wijk werd genoemd. Deze naam werd in korte tijd de naam voor het hele ambacht dat reikte van de Meer tot aan de Noordzee. In de volksmond is de naam Beverhem blijven voortbestaan, waarbij in 1276 voor het eerst op schrift de toevoeging hem is vervangen door wijk en de naam Beverwijk is ontstaan. Beverwijk kreeg in 1276 marktrechten van Graaf Floris V van Holland, en stadsrechten in 1298, van Graaf Jan I van Holland. Deze laatste gebeurtenis vond plaats op 1 november 1298, waarbij de handelsnederzetting aan de Meer en het kerkdorp Sint Aagtenkerk binnen één grens zijn samengebracht en nadien de stad Beverwijk vormden. Het gebied van de stad werd daarmee afgescheiden van het ambacht Wijk.

Kooplieden uit Amsterdam bouwden in de 17e eeuw in de aantrekkelijke duinomgeving hun buitenstadse optrekjes. Voorbeelden hiervan zijn Huize Westerhout, Huize Akerendam en Huize Scheijbeeck. De twee laatstgenoemde stonden aan de rand van het Wijkermeer.

Huize Westerhout

Huize Akerendam

Huize Scheijbeeck

In 1800 wordt de Linie van Beverwijk aangelegd, na de Slag bij Castricum in 1799. Deze militaire verdedigingslinie complementeerde een bestaande linie van Monnickendam, via Purmerend naar Beverwijk. De Linie van Beverwijk bestond uit een aantal lunetten, vaak met een gracht eromheen. Enkele van deze lunetten zijn bewaard gebleven, de meeste zijn nu verdwenen.

Op 16 april 1944, tijdens de Tweede Wereldoorlog, voerden de toenmalige bezetters een razzia uit in Beverwijk en Velsen-Noord. Ze arresteerden bijna 500 mensen, die in Kamp Amersfoort als gijzelaars gevangen werden gehouden totdat de daders van de moord op drie NSB'ers zich gemeld hadden. Enkele gijzelaars werden later weer vrijgelaten maar velen werden naar Duitsland getransporteerd om daar als dwangarbeider tewerkgesteld te worden. In totaal keerden 63 gijzelaars niet terug. Het was de eerste huis-aan-huis razzia in Nederland. Voorheen was men veilig als men in huis was bij een razzia aangezien deze alleen op straat werden gehouden.

Rond de wisseling van de 19^e eeuw naar de 20^e eeuw werd Beverwijk bekend om de aardbeienteelt en dan voornamelijk de verkoop op de veiling. De aardbeien groeiden voornamelijk in de tuinen onder Wijk aan Duin, Velsen, Heemskerk en nog verder, maar Beverwijk was het middelpunt als marktplaats en de plaats van waaruit de volgeladen spoorwegwagons begin van de 20e eeuw vertrokken tot ver in Duitsland en zelfs tot aan de Russische grens. De aardbeien werden vervoerd in wagons met latwerk, dus open, omdat de vruchten anders zouden gaan broeien. Per boot gingen de aardbeien ook naar de jamfabrieken en met een handkar of paard en wagen naar Haarlem en Amsterdam voor de losse verkoop op de markten of aan de deur.

Aardbeivenveiling in Beverwijk

Beverwijk is nu vooral bekend om zijn Beverwijkse Bazaar, de grootste overdekte markt van Europa.

Beverwijk had de eerste meubelboulevard van Nederland. Rond 1977 vestigden zich de eerste meubelzaken op de Parallelweg in Beverwijk. Zo ontstond toen de eerste meubelboulevard van Nederland. In 1981 waren er al 10 zaken gevestigd. Een citaat uit

een krant uit 1981: "Meubels kijken en vergelijken en aanschaffen is aantrekkelijk in Beverwijk, niet in de laatste plaats omdat aan deze meubelboulevard het parkeerprobleem onbekend is".

De Beverwijkse haven is de grootste aardappelhaven ter wereld. Aan het begin van de 20e eeuw is een deel van de haven gedempt waardoor deze verder van de binnenstad is komen af te liggen.

In 2012 is de grote automarkt van Utrecht, één van de grootste van Europa, overgeheveld naar Beverwijk.

De Bazaar

Automarkt